Rút a Noemi I

Původ materiálu
Alžběta Hatajová
Pořadí v lekci
18

Téma

Obyčejní lidé zvládají těžkosti s důvěrou v Boží pomoc.

Cíl

Děti skrze příběh objeví, že být s někým v těžkém čase je důležitý způsob lásky. Naučí se, že Bůh působí i skrze obyčejné věci (vztahy, pomoc, pohostinnost…) a že i „cizinci“ mají místo v Božím lidu.

Pro učitele

Biblický text: Rt 1+2

Výkladové poznámky

V hebrejské tradici je kniha Rút jedním z pěti svátečních svitků (megilot) a čte se o židovském svátku týdnů (šavuot). Svátek týdnů je původně svátkem sklizně. Úroda hraje v této knize význačnou roli.

Příběh Rút je příběhem plným naděje a důvěry. Prostí, chudí lidé zvládají svůj osud s důvěrou v Boha, který ovlivňuje jejich jednání. Důležitou roli zde hraje přátelství a solidarita. Odvážně a s důvěrou čelí dvě silné ženy (Noemi a Rút) novým a zcela nepředvídatelným dějům.

Jedná se o novelu, vyznačující se moudrostí, v níž není výslovně zmíněno Boží vedení a řízení, nicméně Boží zásah je v příběhu opakovaně patrný (např. Rt 2,12; 4,11). Boží jednání se tu nezjevuje ve velkolepých událostech, ale ve zdánlivě každodenních situacích.

To, jakým směrem se bude příběh ubírat, je znatelné již z velmi charakteristických jmen:

- Elímelek – bohem je Melek = král,
- Noemi – rozkošná,

- Mara – trpká (výraz pokání) Machlón a Kiljón – „Mrzáček a Chcípáček“ (někdo, o kom je jasné, že brzy zemře) Rút – přítelkyně,
- Orpa – šíje / odvracející se (ukáže záda a s Noemi se nakonec nevrátí),
- Bóaz – v něm je síla/záštita.

Ústřední téma: Bůh přivádí Noemi z cizí země opět domů poté, co prožila mnoho utrpení. Rút se také „obrací“ (řečeno duchovně). Zakouší, že Bůh je dobrý a přivádí ji „domů“ – k Němu. Bůh miluje každého – včetně cizinců – a každého zve k sobě.

Dějiště:

- Betlém: malá vesnice v Judsku (na severu je ještě jeden Betlém). Nejúrodnější oblast Izraele. Betlém (= „dům chleba“) byl známý svými olivovníky a mandlovníky, ale především
  pěstováním pšenice a ječmene. Zmínka slouží nejen jako geografický údaj, ale také jako „teologické“ místo, z něhož je třeba nahlížet na celou knihu Rút: Betlém jako město Davidovo s mesiášským významem.
- Moáb: Sousední pohanská země.

Doba: V knize Rút není žádná časová zmínka. Z Rút 1,1 víme, že se tato událost odehrála v čase doby soudců. Vzhledem k tomu, že Rút je Davidovou prababičkou, je doba asi 80–100 let před Davidem, tj. kolem roku 1100 př. n. l.

Vysvětlení pojmů

Hlad (1,1). SZ uvádí několik případů hladomoru v Izraeli. Na jedné straně to byla věc podnebí, ale také je třeba hlad vnímat v biblické zvěsti jako Boží trest za neposlušnost.

Moábky (1,4). Židům bylo zakázáno brát si cizinky – pohanky (Dt 7,3; 23,4). Moáb – potomek incestního svazku mezi Lotem a jeho nejstarší dcerou. Moábci byli nepřáteli Izraele (Soudců 3,12–14). V tomto ohledu je začlenění Moábky Rút do Izraele mimořádnou událostí. To však není vše. Rút dokonce patří do rodové linie krále Davida, což jí dodává nemalý význam.(Nejprve Noemi přijme své moábské snachy Rút a Orpu, pak je Rút přijata Bóazem a nakonec staršími a ženami Betléma.)

1,6–7. Cesta zpět do Betléma, na kterou se tři ženy vydaly společně poté, co se Rút a Orpa rozhodly doprovodit svou tchyni do její vlasti. Každá z nich jde bez mužského záchytného bodu, což znamená nebezpečí ztráty identity v patriarchálně strukturované společnosti.
Z právního hlediska patří všechny tři ženy k sobě, ale Noemi ví, že už není schopna své snachy zaopatřit, protože opětovné manželství je podle společenského názoru spojeno s levirátním sňatkem. Ten nemůže být uzavřen, protože Noemi nemá žádné další syny.

Vraťte se, mé dcery (1,11). Noemi se snaží ukázat svým dvěma snachám beznadějnost nového manželského štěstí v Izraeli. Izrael jako národ neschvaluje svazek s Moábem. Proto se Izrael nemůže stát pro obě snachy domovem, jak si přejí ve v. 10. Nerozděluje je jejich rozdílná národnost, ale rozdílné náboženství.

Dolehla na mne Hospodinova ruka (1,13). Noemi konfrontuje své snachy s přesvědčením, že jejich situace nebyla náhoda, ale má kořeny v Hospodinově ruce, která Noemi trestá. Podle tehdejšího názoru by se nikdo s takovým člověkem neměl stýkat, aby nebyl vtažen do sféry jeho neštěstí.

Tvůj lid bude mým lidem a tvůj Bůh mým Bohem (1,16). Rút považuje lid své tchyně za svůj vlastní. Rút opouští svého Boha (Chemoše). Jejím Bohem má být nyní Hospodin. Co tím Rút myslí, je třeba chápat pod biblickým pojmem „obrácení“. Obrácení znamená odvrácení se od falešných bohů a obrácení se k pravému živému Bohu (1. Tes 1,9). Přátelství a solidarita převažují (při rozhodnutí Rút zůstat s Noemi) nad pochybnostmi a touhou po bezpečí. Solidarita (hebr. chesed) je jedním z nejdůležitějších motivů knihy Rút. Rút navíc svým chováním projevuje odvahu čelit nové výzvě. Solidaritu později přebírá Bóaz v prvním rozhovoru s Rút (2,11nn).

Elímelekova čeleď (2,1). Bóaz patřil do Elímelekovy rodiny, tj. byl s Elímelekem příbuzný.

Sbírání klasů (2,2). Bůh v Zákoně přikázal, aby při sklizni vždy něco zbylo pro chudé (Lv 19,9–10).

Shodou okolností (2,3). Protože Rút byla v Betlémě stále ještě úplně cizí, je třeba považovat za Boží vedení, že se vydala právě na Bóazovo pole.

Ženci (2,3). Žnec přeřízne srpem stébla do poloviny, levou rukou uchopí obilné klasy a položí je na zem. Za ženci jdou sběrači (neboli vazači), aby snopy svázali a zvedli.

Éfa ječmene (2,17) – dutá míra o objemu přibližně 36 litrů.

Zastánce (2,20) – někdo, kdo vykupuje pole nebo majetek svého zchudlého příbuzného; ten, na něhož se vztahují levirátní povinnosti (Lv 25,25.47–49; Dt 25,5–10).

Úskalí

Starozákonní odmítání všeho moábského se může jevit jako projev nacionálně náboženské přezíravosti (srov. Dt 23,3–7). Text je třeba vnímat v souvislosti s příběhy knih Mojžíšových, v nichž je Moáb charakteristický odmítáním Boha a stavěním se proti Izraeli. Ani to však neznamená, že můžeme propadnout předsudkům a s určitým typem postoje identifikovat celou lidskou skupinu a odmítnout ji (srov. Neh 13). Právě s tímto typem odmítavosti se kniha

Rut vyrovnává.

Rút svým rozhodnutím opustit Moáb porušuje věrnost své vlasti a svým bohům. Jistě se svým způsobem provinila již tím, že si vzala Izraelce. Z pohledu svého lidu nejedná správně. Když se vydává s Noemi do její země, nejedná ze soucitu, ale rozhoduje se pro cestu víry. Je to rozhodnutí dopředu neodůvodnitelné, riskantní cesta do neznáma. Nejde jen o vztah mezi těmito dvěma ženami, ale především o vztah k Hospodinu.

Pro děti

Předškoláci

Postupně vyprávět příběh (jen základně) a zážitkově ho doplňovat hrami:

Hra „do batohu si zabalím“

Děti si sednou do kruhu. První dítě řekne: „Do batohu si zabalím…“ např. „jablko.“ Druhé dítě tuto větu zopakuje a přidá nový předmět atd. Předměty se hromadí a je stále obtížnější zapamatovat si všechny zabalené předměty. Když někdo udělá chybu, ostatní mu pomohou. *K rozpovídání: Rodina Elímeleka si také musela sbalit batohy. Kam měli namířeno? Co se stalo?…*

Hra „Pojď se mnou, jdi zpět“

Rút se musela rozhodnout, zda chce jít s Noemi, nebo ne.

Posaďte se na podlahu do kruhu. Jedno dítě začne běhat po kruhu. Přitom poklepe na záda jinému dítěti a řekne buďto „pojď se mnou!“ nebo „jdi zpět“! Dítě, na které poklepá, běží kolem kruhu buď stejným, nebo opačným směrem a snaží se obsadit volné místo dřív než „klepač“. Kdo prohraje, stává se „klepačem“.

Hra „Stopař“

Pomůcky: Křída nebo piliny či kousky papíru, taška nebo batoh se sladkostmi.

Noemi a Rút hodně cestovaly. Kam se vydaly? Vydejme se po jejich stopách!

Vedoucí předem vyznačí stezku a každých 20 až 30 kroků ji označí šipkami nebo malými hromádkami (piliny, útržky papíru). Lze použít i matoucí značky, např. dvě šipky směřující různými směry. V jednom směru je „mrtvá stopa“, která po několika šipkách náhle končí křížkem. To hru zpestří! Cíl označíme kruhem s tečkou uprostřed.

Děti sledují stopu a hledají tašku s posilou, které měly Rút a Noemi na cestu domů do Betléma.

Tip: Hru lze zjednodušeně hrát i v interiéru.

Hra „Sbírání pytlů s obilím“

Pomůcky: Kukuřičná zrna (nebo popcorn), malé sáčky, kousky papíru s čísly 10, 20, 30, 40, 50 (= body). Lze zjednodušit tím, že nakreslíme na papír jen klasy a čísla a schováváme jen papírky.

Naplňte malé sáčky kukuřičnými zrny a lístečky s body. Sáčky schovejte v místnosti nebo venku.

Rút nasbírala spoustu obilí. Někdy měla v pytli více, jindy méně.

Vytvořte dvě nebo více skupin. Nyní se všichni vydají hledat semena. Každá skupina si zvolí jedno dítě – „Rút“, která nalezené pytlíky shromažďuje. Vyhrává ten, kdo získá nejvíce bodů. Na závěr se může vyrobit popcorn, který se všem rozdá.

Hra „Bóazi, kde máme sbírat“?

Bóaz byl šéfem a směl rozhodovat o tom, jak mají ženci pracovat.

Ze skupiny dětí se vybere „Bóaz“. Postaví se do vzdálenosti asi 20 kroků před ostatními dětmi, které nyní stojí v řadě vedle sebe. Děti (ženci) se zeptají: „Bóazi, kde máme sbírat?“ Bóaz odpovídá: „Čtyři velmi malé krůčky nebo jeden skok nebo jen chlapci jeden velký krok atd.“

Kdo se Bóaze dotkne jako první, stane se novým Bóazem.

Tvoření „Květináč s rozcestníkem“

Hladomor skončil! Konečně jste mohli zase něco zasít, a to pak také vyrostlo.

Materiály: Květináče, podkvětináče, materiál, kterým byste mohli květináč polepit, lepidlo, dřívka od zmrzliny/špachtličky, dřevěné špejle nebo větvičky, semínka řeřichy, zemina, voda, fixy, modelína.

Pokyny:

1. Každé dítě dostane květináč, který si ozdobí nebo společně vytvoříte 1 květináč. Poté jej naplní zeminou a vyseje řeřichu. Zaleje.
2. Vyrobte z dřevěných špachtliček ukazatel. Pomocí nůžek vystřihněte tvar rozcestníku (rozcestníků lze vyrobit několik). Označte jej nápisem „Betlém“, „Bůh“,

„Bóaz“(„zastánce“) …

3. Rozcestník připevněte k větvičce pomocí modelíny a zapíchněte ho do květináče.

Rozcestník lze ještě doplnit dalšími úvahami: Kdo všechno smí přijít k Pánu Bohu? Všechny dívky? Všichni chlapci? Všichni cizinci? Ano, kdokoliv! Všichni k němu můžeme přijít!

Ale – jak se k němu dostaneme? Viděli jste někdy rozcestník, který by ukazoval k Pánu Bohu? Bible je takovým rozcestníkem a také nám říká, jak a jakou cestou můžeme k Pánu Bohu přijít. On je tu vždy, i když ho nevidíme. Proto s ním můžeš mluvit kdykoliv – modlit se a říkat mu, co tě trápí, z čeho se raduješ – prostě cokoli! (např: „Bože, pomoz mi!“ nebo: „Děkuji ti za …“ – děti mohou vymyslet za co).

Bůh nás neodhání, pokud jsme udělali něco, co se mu nelíbí. Naopak – zve nás k sobě…

Mladší školní děti

Podněty k vyprávění

Noemina rodina má hlad – rozhodnou se odejít – jsou smutní – musejí se rozloučit se všemi svými přáteli a známými.

Příjezd do vzdáleného Moábu: Pochybnosti, obavy, naděje na lepší život – dostává se jim přátelského přivítání – po krátkém pobytu v Moábu Elímelek umírá – Noemi je velmi smutná a bojí se budoucnosti – Noemini synové musejí převzít práci na polích – zamilují se do dvou mladých žen z Moábu – Noemi přeje svým synům štěstí, protože je má ráda. Zároveň se však obává: muži z Judska mají zakázáno brát si ženy jiné víry – láska Noemi k jejím synům a k těmto dvěma mladým ženám je větší než její obavy – o nějaký čas později však oba Noemini synové jeden po druhém umírají – Noemi zůstává úplně sama, bez rodiny. Snachy Rút a Orpa ji utěšují a starají se o ni.

Noemi často vzpomíná na svůj domov v Betlémě – dozvídá se, že tam již není hladomor – rozhodne se vrátit domů –- Rút a Orpa s ní chtějí zůstat – rozhodnou se jít s ní do Betléma – společně to rozvažují – Noemi naléhá, aby se vrátily do Moábu – Orpa se řídí její radou.

Zůstává jen Rút – jde s Noemi do Betléma – ta se tam vyznává ze své hořkosti (Mara) – Rút sbírá klasy u Bóaze, čímž Bůh zajistil obě ženy – Bóaz se o Rút zajímá a přeje jí.

Hra „Hledání potravin“ (bleší kvíz)

Pomůcky: Velké knoflíky/blechy, hrací pole (předem si vyrobit ideálně z pevnějšího papíru (A3) pole o čtvercích 6 × 4. Z celku pak vyznačit 12 libovolných políček jako obilí; 2 políčka

jako žolík a 10 políček jako suchou půdu).

Kdo správně odpoví na kvízovou otázku, může posunout blechu/knoflík z kraje hracího pole na nějaké políčko tím, že ukazováčkem stiskne okraj knoflíku tak silně, aby se odrazil. Pokud dopadne na pole s obilnými klasy, získá skupina 10 bodů. Pokud dopadne na pole se suchou zemí, získá 5 bodů. Na poli „žolík“, získá 25 bodů.

Vyhrává ten, kdo na konci hry nasbíral nejvíc bodů a našel tedy nejvíc potravy. *Lze hrát jako jednotlivci i jako skupiny.*

Kvízové otázky:

1. Proč rodina Noemi opustila Betlém? – *Protože v Izraeli nastal hladomor.*
2. Kam se vystěhovali? – *Do Moábu.*
3. Jak se jmenovaly ženy, s nimiž se oba synové oženili? – *Rút a Orpa.*
4. Jaké neštěstí zažila Noemi v cizí zemi? – *Zemřel jí manžel a oba synové.*
5. Proč se Rút chtěla s Noemi vrátit do Betléma? – *Protože ji měla ráda, a protože Noemin Bůh byl nyní také Rútiným Bohem.*
6. Bůh je dobrý, pozval Noemi i Rút – k čemu? – *Aby k němu přišla a žila s ním.*
7. Noemi se s Rút vrátila domů. Dokážeš vymyslet, jak se může člověk vrátit k Bohu? – *Modlitbou; řeknu mu, že mu od nynějška chci důvěřovat a žít s ním…*
8. Jak v tomto příběhu poznáme, že Bůh je dobrý? – *Hladomor pominul a Noemi se s Rút vrátila domů; postaral se o ženy.*
9. Po kolika letech se Noemi vrátila do Izraele? – *Asi po deseti letech.*

Můžete samozřejmě vymyslet vlastní otázky podle toho, na co jste v příběhu kladli důraz.

Hra „země mléka a strdí“

V Izraeli už nebyl hladomor a opět se objevily všechny druhy potravin.

Instrukce: Jsme v restauraci. Dítě (číšník) jde ke dveřím. Ostatní si vyberou nějaké jídlo, např. „špagety.“ Slovo se rozdělí na různé slabiky, jedna slabika může být klidně pro víc dětí stejná. Zavolá se číšník a zeptá se: „Co byste si rádi objednali?“ Všichni říkají svou slabiku současně a stále ji opakují tak dlouho, dokud číšník ze změti slabik nerozpozná objednávku, nebo vedoucí hru nepřeruší.

Tvoření „Bumerangu“

Noemi opustila svou vlast, ale vrátila se… jako bumerang.

Pomůcky: Tvrdé papíry, barevné tužky, nůžky, lepidlo (tyčinka), vystřižený bumerang jako šablonu.

Přeneste šablonu na kus papíru, vybarvěte (leváci by měli obkreslit šablonu otočeně, aby se jim dobře házelo), vystřihněte.

Položte bumerang na okraj stolu nebo police a ohněte ho na všech 3 křídlech směrem dolů maximálně o 20°. Čím více jsou křídla ohnuta, tím kratší je trajektorie letu.

Při házení držte bumerang mezi palcem a ukazováčkem. Palec je na barevné straně. Házejte zápěstím jako při frisbee.

Tip: Podle náklonu křídel (mírně nahoru/dolů od středu), se mění výška letu (nahoru vyšší, dolu nižší). Na každou stranu lze napsat někoho (Noemi; Rút; Hospodin), kdo putuje zpět do Betléma.

Starší školní děti

Pomůcky: Drobné sladkosti např. lentilky.

Hra „Hladomor“

Příprava: Vyrobte kartičky se slovy (pokud budete hrát s mladšími, doporučuji spíše „podobizny“): Noemi; Machlón; Kiljón; Elímelek; Orpa; Rút; jídlo; rozcestník; Bůh *(pokud máte více dětí, můžete některé kartičky mít připraveny vícekrát; pokud méně – rozdáte jen některé, případně mohou mít děti kartičky třeba dvě; případně mohou být kartičky opakovaně – pak se z toho stane trochu soutěž)*. *Některé pojmy jsou v příběhu zmíněny častěji než jiné (9× Elímelek, 8× Noemi, 7× Machlón, 7× Kiljón, 6× jídlo, 4× Orpa, 4× Rút, 4× Bůh, 2× rozcestník).*

Všechny děti se posadí do kruhu. Doprostřed položte 1 sladkost (lentilku). Rozdejte kartičky.

Budete číst příběh. Kdykoli je jmenováno něco z kartiček, dítě, které tuto kartičku má, si může sladkost vzít. *(Při dublovaných pojmech pak ten, komu se to podaří jako prvnímu.)* Do středu se položí nová sladkost a příběh se vypráví dál.

Když **Elímelek**, **Noemi** a jejich dva synové žili v Betlémě, postihl zemi velký hladomor. Nebylo už téměř nic k jídlu. Dovedu si představit, že **Machlón a Kiljón** často říkali **Noemi**: „Kdy bude zase něco k **jídlu**?“ **Elímeleka** brzy omrzelo poslouchat tuto otázku. Rozhodl se před hladomorem utéct. Kam však měl s **Noemi, Machlónem a Kiljónem** jít? Možná byl cíl jeho cesty napsán na **rozcestníku** ve městě. Chtěl to tak **Bůh**? Myslím, že **Bůh** se určitě chtěl

o Elímeleka a jeho rodinu postarat, ale **Elímelek** přesto odešel. Utekl s **Noemi** a jejími syny do Moábu. Cesta byla dlouhá a namáhavá. Určitě byla delší, než bylo napsáno na **rozcestníku** .

Nakonec dorazili. A skutečně – v **Moábu** bylo **jídlo**. **Jídla** bylo opravdu dost pro všechny.

Kiljón a Machlón měli z **jídla** obzvlášť velkou radost. **Elímelek** byl s **Noemi** a jejími dětmi v nové zemi šťastný. Děti vyrostly a brzy byli **Kiljón a Machlón** dospělí. Zamilovali se a brzy se oženili se dvěma báječnými ženami. Jedna se jmenovala **Rút** a druhá **Orpa**. Na svatbě bylo samé dobré **jídlo**. **Orpa a Rút** měly **Noeminy a Elímelekovy** syny velmi rády. Jejich štěstí však netrvalo dlouho. **Elímelek** brzy zemřel. **Bůh** si ho vzal k sobě. Zemřeli také **Machlón a Kiljón**. **Noemi, Rút a Orpa** musely být velmi smutné. Určitě je trápily otázky typu: „Proč **Bůh** dopustil, aby **Elímelek, Kiljón a Machlón** zemřeli?“ **Noemi** se rozhodla vrátit do Betléma, protože se doslechla, že je v Betlémě opět **jídlo**. Co jiného měla v zemi **Rút a Orpy** dělat? Přišla o **Elímeleka**, svého milovaného manžela, a své dva syny **Machlóna a Kiljóna**. *(Zde doporučuji vyprávění formou hry zastavit, znovu si potvrdit, že děti kromě lentilek stihly i vnímat příběh a ten následně dovyprávět bez přerušování.)*

Myslíte si, že se Bůh na Noemi zlobí, protože jí dovolil tak těžce trpět? Bůh se nezlobí. Ne, Bůh je dobrý. Miluje Noemi, a dokonce jí chce dát dárek!

Noemi se těšila domů. „Vracím se!“ řekla svým snachám. „Jdeme s tebou!“ vykřikly Rút a Orpa současně. A udělaly to – šly.

Noemi se na hranici zastavila. „Jděte domů ke své matce,“ řekla svým snachám. „Vždycky jste na mě byly hodné a můj Bůh se o vás postará. Znovu se vdejte a ať se vám dobře daří.“ Rút a Orpa se rozplakaly. „Chceme jít s tebou,“ vzlykaly. „To nemá smysl,“ namítla Noemi. „Už nemám žádné syny, které byste si mohly vzít. Hospodinova ruka mi všechno vzala.“

Rozplakaly se ještě víc. Orpa políbila tchyni na rozloučenou a odešla. „Vidíš,“ řekla Noemi Rút, „tvá švagrová odchází ke svému lidu a ke svému bohu. Jdi s ní!“ Rút však řekla: „Nepřesvědčuj mě! Chci jít s tebou!“ Pak chytila Noemi za ruku a láskyplně řekla: „Kam půjdeš ty, půjdu i já. Tvůj lid je můj lid. Kde zemřeš ty, tam zemřu i já.“ Rút měla ještě jeden super dobrý důvod, proč chtěla zůstat s Noemi.

Dokážete si představit, proč chtěla doprovázet svou tchyni? (Děti mají možnost podělit se o své představy.)

Rút prozradila své tajemství – řekla: „Tvůj Bůh je můj Bůh!“ To bylo pro Noemi překvapení. Rút tedy také věřila v Boha.

Kdo je však tento Bůh? Jak byste ho popsali? (Odpovídají děti.)

Noemin Bůh je Bůh z Bible. On stvořil nebe a zemi. Je to jediný Bůh, žádný jiný neexistuje.

Někdy si ale děláme bohy z něčeho, co Bůh rozhodně není… třeba i různé maskoty a kamínky pro štěstí, které nám „určitě pomůžou to či ono zvládnout/vyhrát/“…. Ve skutečnosti ale takto nefungují. To my jen doufáme, že si je „ochočíme“.

Ale Noemin Bůh je živý a je dobrý. Proto mu Noemi důvěřuje navzdory svému těžkému utrpení, i v těch smutných chvílích. A Rút viděla, jak Bůh utěšuje její tchyni a pomáhá jí. Pravděpodobně ho srovnávala se svými bůžky a říkala si: Noemin Bůh je dobrý. A je tu vždycky, i když se cítíš špatně.

Právě proto řekla: „Tvůj Bůh je můj Bůh!“ A tak se také stalo.

I my můžeme říci totéž: Noemin Bůh, Bůh Bible, je můj Bůh. Je ke mně dobrý. Proto mě zve, abych k němu přišel. I když se mi nedaří, i když nic nefunguje tak, jak má…

Rút jeho pozvání přijala. Od té chvíle ho nazývala Pánem. To znamená, že měl vládnout jejímu životu. a vést ji. Rút netušila, jak dobře ji Pán povede. Kdyby to věděla, cestou do Betléma by skákala radostí.

„Noemi, Hospodin si se mnou může dělat, co chce. Ale od tebe mě může oddělit jen smrt. Pojď, jdeme!“ Cesta byla nebezpečná. Byla tam divoká zvěř a za keři u cesty občas číhali lupiči.

Ale Noemi a Rút nebyly samy. Jejich neviditelným společníkem byl dobrý Bůh. Vzal je za ruku, aby je bezpečně vedl.

„Rút, podívej!“ zavolala náhle Noemi a ukázala do dálky. „Vidíš ty domy? To je Betlém!“ Po tváři se jí kutálely slzy radosti. A pak pobídla osla, aby šel rychleji.

„Počkej chvíli,“ prosila Rút. „nedokážu s tebou držet krok.“ Noemi byla k nezastavení. Když však dorazila k obilnému poli, zastavila se. Teď viděla to, co v Moábu jen slyšela: „Bůh dal svému lidu opět chléb.“ Nechala si klasy obilí klouzat mezi prsty.

„To je zázrak,“ řekla. „Když jsme odcházeli, pole byla prázdná. Ale teď je ohromná úroda. To udělal náš dobrý Bůh.“

Šly dál, ale čím více se blížily k městské bráně, tím byla Noemi tišší. „Co se děje?“ chtěla vědět Rút. „Nic neříkáš.“ „Mám strach!“ zašeptala Noemi.
Rút ji objala kolem ramen a povzbudila ji: „Neboj se! Bůh tě přivedl domů. On všechno napraví.“

„Ale co tomu řeknou lidé?“ řekla Noemi, „poznají mě po deseti letech? Možná se budou posmívat: ‚Ach, teď přichází! Když byl pytel s moukou prázdný, opustila nás. Ale teď, teď, když je plný a pec žhne, se vrací.‘“ Noemi si dělala skutečně starosti. Přijme ji betlémský lid, nebo ji odmítne?

„Noemi! Jsi to opravdu ty?“ Radostný výkřik vyšel od Sáry, která právě hnětla těsto na chleba. Rychle se k Noemi rozběhla. A nejen ona. Ženy, které nabíraly vodu u studny odložily své džbány a spěchaly k Noemi, která s Rút procházela městskou branou. „Noemi je tady! Vrátila se!“ křičely všechny nadšeně. Vyšly z domů a obklopily je.

Nikdo se Noemi neposmíval. „Noemi, jak se ti daří? Kde je Elímelek?“ Noemi řekla: „Neříkejte mi už Noemi,“ řekla smutně. „Říkejte mi Mara. To znamená hořká a hodí se ke mně víc. Všemohoucí Bůh mi totiž dopřál zažít mnoho hořkých věcí.“ A pokračovala: „Odešla jsem odsud plná. Ale Bůh mě přivedl domů prázdnou. Elímelek a moji dva synové jsou mrtví.“

Ženy byly v šoku. Nemohly ze sebe dostat ani slovo. Sára sklonila hlavu a vyškrabovala zbytky těsta zpod nehtů. Noemi připustila: „Odešla jsem. Bůh mě však přivedl domů!“ Když to řekla, zazářil v ní kousek naděje. Sára, která teď měla téměř čisté ruce, objala Noemi. „Jsme šťastní, že tě Bůh přivedl zpět,“ řekla. „Noemi, zůstaň tady, máme tě rádi! Bůh nám dal mnoho darů. Je jich dost, i pro tebe. Teď pro tebe upeču chléb. A fíkový koláč!“
Přivítání v Betlémě bylo vřelé. Noemi byla unavená z dlouhé cesty, ale velmi šťastná. A nebyla sama. Rút byla s ní.

Příštího rána požádala Rút svou tchyni: „Dovol mi jít na pole. Chci natrhat klasy obilí u nějakého dobrého sedláka, který mi to dovolí.“ „Jdi, má dcero, Bůh se nám postaral o zásoby.“ odpověděla Noemi. „Co tím myslíš?“

„Kdysi dávno, před dávnými časy dal zemědělcům zákon, který říká: Když sklízíš, máš nechat několik klasů stát. A nemáš sbírat klasy, které leží na zemi. Necháš je pro chudé a pro cizince. Ti je budou sbírat, aby neměli hlad. Rút, náš dobrý Bůh učinil podivuhodná opatření“.

„Ano!“ potvrdila Rút. „Když Hospodin vydal přikázání, určitě už na nás myslel. Na chudou Noemi a na cizinku Rút. Tolik nám dává!“

Bůh chce dát každému, co potřebuje. Je dobrý k chudým a cizincům. A je dobrý i k dětem. Řekněte mu, co naléhavě potřebujete. Pravděpodobně ho neprosíte o jídlo, ale možná o to, aby vás ochránil.

Rút odešla z města. Venku na poli byli muži uprostřed sklizně ječmene. Kombajny však před třemi tisíci lety neexistovaly. Dělníci museli obilí sekat srpem a pak ho svázat do snopů. Tyto snopy byly tlusté asi jako vy.

„Mohu tu po vás sbírat?“ zeptala se Rút dozorce. Ten přikývl.

A Rút se okamžitě pustila do práce. Nejméně tisíckrát se sehnula a posbírala klasy, které se povalovaly kolem. Pole patřilo Bóazovi. Žil v Betlémě a byl bohatý. Všichni ho měli rádi, protože to byl dobrý člověk. Nikdy nikoho nepodvedl. Žil s Bohem a byl bohatě obdarován dobrou úrodou.

Kolem poledne přišel na pole. „Hospodin s vámi!“ pozdravil své dělníky. A oni mu odpověděli: „Pán vám žehnej!“ Bóaz si Rút okamžitě všiml. „Kdo je tato mladá žena?“ zeptal se správce. „To je ta cizinka, která přišla s Noemi z Moábu. Od rána sbírá klasy obilí. Dal jsem jí k tomu svolení. Je velmi pracovitá a udělala si jen krátkou přestávku.“ Bóaz se vydal za Rút. „To je dobře, že sbíráš na mém poli. Zůstaň tady! Máš žízeň? Tamhle je džbán. Napij se z něj.“

Rút padla před Bóazem na kolena a sklonila se k zemi. „Proč mi dáváš dárky a jsi na mě tak hodný? Jsem tu cizí,“ řekla. Bóaz odpověděl: „Slyšel jsem, co jsi udělala pro svou tchyni. Jsi na ni hodná, a dokonce jsi opustila svůj domov, abys šla s ní. Bůh, k němuž jsi přišla, tě za to odmění. Hospodin tě ochraňuje.“ Rút nepřestávala žasnout. „Děkuji ti!“ řekla Bóazovi. „Jsi ke mně laskavý.“ A hluboko v srdci cítila, že za tím stojí Bůh. On ji přivedl na Bóazovo pole. To nebyla náhoda. Bůh to udělal záměrně.

Během žní obědvali venku na poli. Bóaz pozval Rút: „Pojď sem! Najez se a napij se.“ Rút se posadila k dělníkům. Bóaz ji pohostil praženým obilím. Dal jí toho až příliš mnoho. Rút to všechno nemohla sníst. Když se nasytila, dala zbytek do pytle pro Noemi. Pak znovu sbírala klasy obilí. Bóaz řekl svým dělníkům: „Nechci, aby Rút někdo obtěžoval nebo jí ubližoval. Nechte ji na pokoji, rozumíte?“

K večeru položila Rút své snopy na mlat. Bylo to hladké, tvrdě uválcované místo. Mlátila klackem do klasů, dokud se zrna nevydrolila ze skořápek. Pak zrní nasypala do plátna a zavázala ho. Boží dar byl velký a těžký. Pilná Rút nasbírala za jediný den přes třicet kilogramů zrn. To bylo opravdu hodně! Když Noemi uviděla tlustý svazek obilí, užasla. „Rút, to snad není možné!“ vykřikla, „Kde jsi to sebrala? Čí je to pole? Bůh mu žehnej za jeho laskavost.“ Rút byla unavená a posadila se. Pak jí rozzářeně řekla: „Jmenuje se Bóaz. Noemi, říkám ti, to je muž! Tak hodný a laskavý. Řekl svým dělníkům, aby schválně nechávali klasy obilí ležet, abych jich nasbírala dostatek. Podívej!“

Nyní Rút rozvázala plátno. Noemi byla ohromena: „Víš,“ řekla, „někdy jsem si myslela, že mi Bůh všechno bere. Ale teď vidím, že mě odměňuje tisícinásobně. Dal mi toho tolik. Neznám nikoho tak štědrého.“ Rút ji přerušila: „Ale Bóaz je také velmi dobrý,“ nadchla se, „dokonce mě pozval na oběd.“ Rút se šibalsky usmála a vyhrabala z tašky zbytek. „Nechala jsem ti taky. Užij si to, drahá tchyně!“

Noemi se najedla, pak se modlila: „Všemohoucí Bože, ty jsi tak dobrý! Nepřestal jsi nás obdarovávat. Děkujeme ti za tvou velkou lásku.“

Příběh lze podle potřeby zkracovat.

Hra „Najdi Rút“ (kvíz)

Pomůcky: Nakreslete a vystřihněte 7 snopů. Z druhé strany vyznačte na jeden snop Rút.

Rozložte snopy. Pokud dítě správně odpoví, smí otočit jeden snop. Pokud se za ním skrývá Rút, získá bod. Když je Rút nalezena, děti zavřou oči a rychle ji znovu vmícháte do snopů.

Kvízové otázky:

1. Jak si Noemi přála, aby se jí po návratu říkalo, a co toto jméno znamená? – *Mara, „hořká“.*
2. Proč směla Rút sbírat klasy na poli? – *Protože Bůh dal Izraelcům zákon, že mají nechávat trochu obilí pro chudé a cizince.*
3. Koho Rút potkala na poli? – *Bóaze.*
4. Kde si Rút odpočinula a co jedla? – *S dělníky. Jedla pražené zrní.*
5. Odpovídá Bůh na naše modlitby vždy okamžitě? – *Někdy ano, někdy ne. Někdy je třeba počkat, nebo Bůh na modlitbu odpoví jinak.*
6. Co udělala Rút s obilnými klasy? – *Vzala je na mlat a tloukla je, dokud z nich nevypadla zrna.*
7. Co přinesla Rút toho večera domů Noemi? – *Spoustu obilí a kus oběda.*

Přesah

Příběh Rút se vyznačuje pochybnostmi, smutkem, ztraceným štěstím a novými začátky, Boží blízkostí. V jeho centru stojí přátelství a solidarita: Rút se kvůli své přítelkyni Noemi vzdává života ve své vlasti, která by jí po smrti manžela poskytla bezpečí. Cítí tak silné pouto se svou tchyní a její vírou, že se rozhodne pro život plný nejistot. Její nejistá situace vyvolává příkladné otázky, které jsou známé a aktuální pro lidi naší doby i pro děti: Co přinese nový svět (škola, kroužky, zaměstnání…)? Budou mě tam mít lidé rádi? Budu se tam orientovat? Budu se tam cítit dobře?

Na tomto příběhu se můžeme naučit, že důvěra v Boha, který se někdy ukazuje ve skrytu, má smysl.

Příběh úzce souvisí s problematikou uprchlíků, azylantů a přistěhovalců. Nebojte se na příběhu ukázat, že i uprostřed Božího lidu vládly vůči příchozím předsudky („ta Moábka“) a připomenout naše předsudky. Příběh ukazuje, že příchozí představují obohacení.

Je dobré s dětmi intenzivně pracovat na úseku rozhodování o cestě, kterou se Noemi, Rút a Orpa zpočátku společně vydávají. Přestože se Rút rozhodne pro život v Noemině zemi, zejména z reakce druhé snachy Orpy je zřejmé, že Rútina cesta není samozřejmostí. Pochybnosti a obavy jsou záměrně zdůrazněny, aby nebylo morálně znehodnoceno Orpino chování, neboť to je pochopitelné a odpovídá normálním vzorcům chování. Kromě pochybností je třeba se zabývat i argumenty, které jsou pro Rútino rozhodnutí ve prospěch Noemi rozhodující. Zvláštní roli zde hraje zvědavost (o zemi, lidech, kultuře), přátelství, solidarita a důvěra v Boha. Rozhodující je samozřejmě přátelství a pouto mezi Rút a Noemi.

Liturgie

Písně

Někdo mě vede za ruku (NEZ 714)

Biblický text k zapamatování

J 6, 37; Ž 31,8

Rituál

Na řadu přichází papírek s obilným klasem, který děti dostaly v kostele… už vědí, proč klas. Na závěr do něj nakreslí/vyznačí symbol, který pro ně znamená Boží přijetí: Budu s tebou, nejsi sám… To si v kapse odnesou s sebou domů (stačí čárka, puntík, křížek, zabarvení, srdíčko…).

Okénko do bohoslužeb: Krátké sdílení o tom, jaké to je být někde nový (ve škole, na kroužku, na návštěvě, na oslavě…). Děti jmenují, co pomáhá, když je člověk „cizí“ – úsměv, pomoc, někdo si s ním sedne, ukáže cestu, pozve ho k aktivitě, vezme si ho na starost.

Pak dostanou děti do ruky malý papírek s obrázkem obilného klasu. K tomu už nebude žádné vysvětlení, jen úkol vzít ho s sebou do nedělní školy, kde přijde na řadu v závěrečném rituálu. Lze ještě doplnit: „Bůh má rád, když lidé nezůstávají sami. Někdy jsme ti, kdo potřebují pomoc. Jindy jsme ti, kdo pomáhají.“

Modlitba

Pane Bože, dáváš nám tolik darů, které někdy ani nevidíme. Teď ti ale děkujeme. Rút a Noemi nám ukázaly, jak důležité je ti důvěřovat a spoléhat se na tebe, i když se nám nedaří dobře. Díky, že jsi s námi! Amen.

Ženy v Bibli

Biblický odkaz (kat)

Rút 1

Rút 2